

Orson Scott Card „Enderi mäng“

Ilmumisaasta: 2013

Kirjastus: DRAAKON & KUU

"Just siis kui ma hakkas tundma rõõmu, kui ma arvan, et ma saan hakkama, nad ründavad mind millegi uuega."

"Enderi mäng" räägib noore poisi arengust kosmoses asuvas Lahingukoolis, juba seitsekümmend aastat kestvast sõjast tulnukate ja inimkonna vahele, võitlusest võimu vastu, samas ka armastusest - nii enese kui oma vaenlase vastu. See on raamat, mis puudutab südameid. „Enderi mäng“ liigutas mind hingepõhjani. Imestan, et eesti keeles tuli see välja alles hiljuti, kuigi esimene väljaanne inglise keeles ilmus juba aastal 1985. Arvatavasti mõjutas eesti keelde tõlkimist äsja linastunud film. Mis iganes raamatu ilmumise põhjuseks ka poleks, olen tänulik, et see lõpuks eestlasteni jõudis.

Kuueaastane poiss viiakse Lahingukooli lootuses, et temast võiks saada väejuht, kes päästab inimkonna. Mida suudab otsustada üks peaaegu esimese klassi jõmpsikas kui seada ta valiku ette päästa planeet Maa või omada õnnelikku lapsepõlve? Kuidas on üldse võimalik panna last sellise otsuse ette? Muidugi on selline asjade käik ebaloomulik ja võimatu. Ma ei hakka aga halvustama autori valikut tegelase vanuse üle. Ega ma isegi tea, kuidas kuueaastane antud olukorras tegelikult käituda võiks. Samas ei jaga ma arvamust, et kogu sündmustik peaks olema realistlik. Mind on just raamatutes peituv ebarealaalsus ja tohutu loomingulisus toonud raamatutele lähemale. Kõik on võimalik, mida iganes ette oskad kujutada, läbiseigi tõelisuse ja fantaasiaga. Uus maailm, teine reaalsus - kas pole mitte need teoste kirjutamise eesmärgiks. Samuti ootan, et avardataks minu kujutlusvõimet, loodaks midagi teistsugust, erilist. Kõnesoleva raamatu peategelane Ender, kellele jäeti saatuslik valik, otsustas maha jätta oma vanemad, endast vanema õela venna ja armastava õe, et päästa mis veel päästa annab. Sellest sai alguse rännak tõe ja manipulatsiooni piiril.

"Tere tulemast inimkonda. Keegi ei kontrolli enda elu ise." Me kõik oleme malenupud, mida liigutavad inimesed, keilel on võim meie üle: alguses on need vanemad ja õpetajad, hiljem abikaasa, tööandja... riik? Keegi mõjutab meie otsuseid, oleme sellest teadlikud või mitte. Võib ju oletada, et lähen edasi õppima arhitektuuri, sest ma ise olen nõnda otsustanud. Kuid kusagilt on see otsus ju alguse saanud: lapsepõlve sügavustest - seega vanematelt. Enderit mõjutab kolonel Graff, tegelikult kõik õpetajad. Nende manipulatsiooni eesmärk ei ole piirata poisi vabadust, kuigi tulemus oli Enderi isolatsioon teistest õpilastest, vaid nad püüavad kasvatada teda tugevamaks ja targemaks, aidata tal areneda. Seda teevad lapsevanemad iga päev ja nende kontrolli all olla on sageli ebameeldiv. Kuid hiljem saabub mõistmine, et nad tegid Sulle teene. Ender mõistis:

"Vahel mulle tundub, et sulle lausa meeldib neid väikesi tarkpäid killustada"

"Ainult siis, kui nad pärast tükiid uuesti kokku panevad ja see muudab nad paremaks."

"Kõik, mis me teeme, tähendab midagi." Inimese olemus väljendub ta käitumises, reaktsioonides ja sõnades. Ender pani tähele, et teda jälgiti. Meid kõiki jälgitakse inimeste poolt, kellega end ümbritseme. Meie tegude kaudu saavad kaaslased aimu meie olemusest, sellest, kes tegelikult oleme. Ender erines oma eakaaslastest. Kui kõik andekad sõdurid Lahingukooli poole sõitu alustasid, olid teised põnevil, jutustasid üksteisega ja tegid nalja, kuid Ender kartis ja see muutis ta tõsiseks. "Ta mängis ideega püüda olla nagu teised poisid, aga tal ei tulnud pähe ühtegi nalja ning nende omad ei tundunud naljakad."

"Terve see sõda kestab sellepärast, et me ei saa üksteisega rääkida." Suhtlus on kõige alus. Alati on rõhutatud: õppige võõrkeeli, sest see tuleb kasuks. Keelte tundmine aitab suhelda erinevate inimestega, see on oluline ka näiteks riikidevahelises suhtluses. Inimkond ei mõistnud tulnukaid ja tulnukad inimesi. Kuidas oleks sõlminud nad vaherahu? Kuidas teatanuks oma kavatsustest? "Kui paarimees ei saa rääkida sulle oma lugu, kuidas võid olla kindel, et ta ei püüa sind hävitada."

Enderilt oodati alati maksimumi. Teda piitsutati siia sinna, pigistati tühjaks. Üskõik, kuhu ta läks või mida tegi, pidi ta olema alati kõiges parim. Ja ta oligi. Kuid vahel oleks võinud ta puhata, vahel võinuks anda talle aega... lihtsalt aega, natuke rahu. Teose lõpus on poiss juba nii väsinud, nii kurnatud, et ta vaevalt terve mõistuse juures püsib. Kuid sõda nõuab ohvreid? Tunnen, et gümnaasiumi lõpuklasski on nagu Enderi viimane võitlus, viimane pingutus. Meile ei anta mingit võimalust võita, ometi saadetakse lahingusse. Meile seatakse võimatud piirid ja ometi peame suutma need ületada. Ender võitis, võidame meiegi, kuid kerge see ei ole. Anname endast kõik ja võidame lahingu eksamineerijate vastu. Ender murdis kõiki reegleid, hävitas kogu planeedi, ohverdas enamik oma sõduritest võidu nimel.

Teosest võib välja tuua veel nii palju erinevaid aspekte, vaatenurki, olukordi. Mida rohkem sellele mõelda, seda enam avaldub teose tõeline väärtus. Sajad tarkuseterad sadadel lehekülgedel. Igaüks, kes loeb, võtab endaga kaasa midagi uut või tuletab meelde vana. Ometi domineeris ülekõige mõte, et elu on lõputu võitlus: võitlus autoriteediga, iseendaga, vaenlasega. Millise hoiakuga astud Sina sõtta? Mina võtan endaga kaasa Dink Meekeri mõtetera: *"Komandöridel on täpselt niipalju autoriteeti, kui sina lased neil omada. Mida rohkem sa neile alistud, seda rohkem võimu nad omavad su üle."* Pidagem komandörideks kõike, kes või mis võib otsustada meie saatuse üle ja annan endast sama palju, kui seda tegi Ender.

Victoria Liiv
Tallinna Arte Gümnaasium
12. Klass
Juhendaja: Aira Allik